ԱՐԴ/1051/01/24

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

11 մարտի 2025 թվական ք.Երևան

Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը,

նախագահությամբ՝ Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻ
Հ.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ
Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ
Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

ուսումնասիրելով թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթի տարածքային ընդդատության հարցը լուծելու համար Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատ ուղարկելու մասին Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2025 թվականի փետրվարի 27-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

<u>Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.</u>

1. 2024 թվականի հոկտեմբերի 15-ին Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում ստացվել է Խաժակ Սամվելի

Թովմասյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 396-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ 48-0306-24 (ԱՐԴ/1051/01/24) քրեական վարույթը:

Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի հոկտեմբերի 17-ին որոշում է կայացրել թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթն ստանձնելու և նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

2. Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2025 թվականի փետրվարի 5-ին՝ նախնական դատալսումների ընթացքում որոշում է կայացրել քրեական վարույթն ըստ ընդդատության Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան փոխանցելու մասին:

3. Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2025 թվականի փետրվարի 27-ին որոշում է կայացրել թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատ ուղարկելու մասին՝ ընդդատության հարցը լուծելու համար:

4. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2025 թվականի մարտի 6-ին:

<u>Ընդդատության հարցը լուծելու համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքների փաստական և իրավական նկարագրությունը.</u>

5. 2024 թվականի սեպտեմբերի 23-ի որոշմամբ Խաժակ Սամվելի Թովմասյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 396-րդ հոդվածի 2-րդ մասով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել այն բանի համար, որ *«(…) նա, խախտել է «Թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը՝ այն է չունենալով բժշկական նպատակով կամ բժշկի նշանակմամբ թմրամիջոցի շրջանառություն իրականացնելու, թմրամիջոց ձեռք բերելու և պահելու թույլտվություն՝ առանց իրացնելու նպատակի, իր անձնական օգտագործման համար վայրի ձևով աճած կանեփ տեսակի բույսերից ապօրինի պատրաստել և իր տարածքի գրպանում ապօրինի պահել է խոշոր չափերի՝ ընդհանուր 13.94 գրամ քաշով «Մարիխուանա» տեսակի թմրամիջոց: Հիշյալ թմրամիջոցը 01.03.2024թ. հայտնաբերվել և վերցվել է ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանության Արմավիրի մարզային*

վարչության Մեծամորի բաժնի աշխատակիցների կողմից Խաժակ Թովմասյանի անձնական խուզարկության ժամանակ: (…)»[1]*:*

6. Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, քննության առնելով պաշտպան Ս.Խչեյանի միջնորդությունը, 2025 թվականի փետրվարի 5-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) Դատարանն արձանագրում է, որ Վճռաբեկ դատարանը տևող հանցագործության ավարտման պահը պայմանավորում է արարքի դադարման պահի հետ և վերջինիս դրսևորման երկու եղանակ է ներկայացնում՝ առաջինը կապելով սուբյեկտիվ (մեղայականով ներկայանալ), իսկ երկրորդը՝ օբյեկտիվ (հանցանք կատարած անձից անկախ հանգամանքներ) փաստերի հետ: Սույն քրեական գործի շրջանակներում առկա է վերոնշյալ դրսևորումներից երկրորդը, քանի որ ենթադրյալ վերագրվող արարքը դադարել է Կոտայքի մարզում իրավապահ մարմինների միջամտությամբ, այն է՝ անձի ձերբակալմամբ:*

Վերը նշվածի լույսի ներքո Դատարանը գտնում է, որ թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական գործով մեղադրյալ Խ.Թովմասյանի պաշտպան Ս.Խչեյանի միջնորդությունը պետք է բավարարել և թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական գործն ըստ տարածքային ընդդատության պետք է փոխանցել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան: (…)»[2]*:*

7. Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2025 թվականի փետրվարի 27-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) Հաշվի առնելով, որ Խաժակ Սամվելի Թովմասյանը 2024 թվականի մարտի 01-ին ձերբակալվել է ՀՀ Կոտայքի մարզում, որտեղ վերջինս անձնական զննության չի ենթարկվել, վերջինիս մոտ, որևէ անօրինական պահվող իր կամ առարկա չի հայտնաբերվել, որից հետո տեղափոխվել է ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանության Մեծամորի բաժին և ոստիկանության աշխատակիցների կողմից վերջինիս անձնական խուզարկության ժամանակ հայտնաբերվել է խոշոր չափերի 13.94 գրամ քաշով «Մարիխուանա» տեսակի թմրամիջոց, այսինքն՝ վերջինիս կողմից ենթադրաբար կատարած հանցանքը ավարտվել է ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանության Մեծամորի վարչական*

---

[1] Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 79-80:
[2] Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 2, թերթեր 37-39:

շրջանում և վերջիններիս նստավայրը գտնվում է Արմավիրի մարզում, ուստի ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության [օրենսգրքի] 261-րդ հոդվածի 1-ին մասով (…) դատարանը գտնում է, որ սույն քրեական վարույթը ենթակա չէ քննության ՀՀ Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից: (…)»[3]*:*

<u>Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի հիմնավորումները և եզրահանգումը.</u>

8. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր է արդյո՞ք Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթն ընդդատյա է Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

9. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «*Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք*»:

10. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (…) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք*»:

10.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կոդիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապատասխան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»*[4]*:*

---

[3] Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 3, թերթեր 3-6:

[4] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

Միևնույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ *«Ներպետական դատական ատյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ մնան դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»*[5]:

11. Վճռաբեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ «*(…) Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ տարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (…), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (…)*

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հստակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխատեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիտորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ տվյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախապատրամադրվածություն չունեն, և տվյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայականությունը բացառված են եղել:

Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հստակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը

---

[5] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

պարտադիր նախապայման են արդարադատության մատչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (…)»[6]:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Այդ չափանիշների հիմքում ընկած է ոչ թե իրավակիրառողների սուբյեկտիվ հայեցողությունը, այլ քրեական վարույթի օրենքով սահմանված օբյեկտիվ հատկանիշները, որոնց առկայությունն էլ թույլ է տալիս արձանագրել տվյալ դատարանի՝ այդպիսին հանդես գալու իրավունքն այդ վարույթով: Միաժամանակ, ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապտույտից, որը կարող է առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառաբանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

13. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 261-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «*1. Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին ընդդատյա են այն վարույթները, որոնք վերաբերում են այդ դատարանի դատական տարածքում ենթադրաբար կատարված հանցանքներին՝ անկախ քննչական ենթակայության կանոններից*»:

Նույն օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *« 1. Նախնական դատալսումների ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այն որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:*

(…)

4. Վարույթն ըստ տարածքային ընդդատության ստացած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատալսումներ

---

[6] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատ ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ վարույթի տարածքային ընդդատության:

(…)

7. Սույն հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից հնգօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում է վարույթի տարածքային ընդդատության հարցը: (…)»:

14. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, փաստելով, որ մեղադրյալին վերագրվող ենթադրյալ հանցանքը դադարել է իրավապահ մարմինների միջամտությամբ՝ Կոտայքի մարզում Խ.Թովմասյանի ձերբակալմամբ, գտել է, որ սույն վարույթն ընդդատյա է Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին[7]:

- Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, արձանագրելով, որ մեղադրյալը թեև ձերբակալվել է Կոտայքի մարզում, սակայն վերջինիս մոտ խոշոր չափի «Մարիխուանա» տեսակի թմրամիջոցը հայտնաբերվել է ոստիկանության Մեծամորի բաժնում կատարված անձնական խուզարկության ժամանակ, գտել է, որ սույն վարույթն ընդդատյա չէ Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին[8]:

15. Սույն վարույթի փաստական հանգամանքները գնահատելով վերոշարադրյալ իրավադրույթների և իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատն արձանագրում է, որ մեղադրյալին ներկայացված մեղադրանքի համաձայն՝ սույն վարույթով ենթադրյալ տնող հանցանքն ավարտվել է այն ժամանակ, երբ մեղադրյալի մոտից ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության Մեծամորի բաժնում անձնական խուզարկությամբ հայտնաբերվել և վերցվել է ենթադրաբար ապօրինի պատրաստված և պահվող՝ խոշոր չափի «Մարիխուանա» տեսակի թմրամիջոցը: Հետևաբար, Վճռաբեկ

---

[7] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:
[8] Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

դատարանի քրեական պալատը գտնում է, որ սույն վարույթով ենթադրյալ հանցանքն ավարտվել (կատարվել) է Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատական տարածքում:

16. Վերոշարադրյալի հիման վրա, Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը գտնում է, որ Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթն ընդդատյա է Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

Ամփոփելով՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը գտնում է, որ թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթն ընդդատյա է Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Վերոգրյալի հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 7-րդ մասով՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

Խաժակ Սամվելի Թովմասյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 396-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ ԱՐԴ/1051/01/24 քրեական վարույթն ընդդատյա է Արմավիրի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Նախագահող՝ _____ Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Դատավորներ՝ _____ Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

_____ Հ.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

_____ Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

_____ Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆ